

REZUMAT

Obiectivul fundamental al agriculturii, ca ramură importantă a economiei naționale în noile condiții determinate de integrarea în structurile europene, îl constituie stoparea declinului, redresarea treptată și asigurarea condițiilor pentru relansarea producătorilor agricoli, în concordanță cu potențialul natural, economic și uman de care dispune România, pentru asigurarea securității alimentației populației și crearea de disponibilități pentru export.

Creșterea cantitativă și calitativă a producției agricole vegetale și animale este posibilă doar prin valorificarea potențialului productiv național și promovarea unor sisteme de agricultură ecologică, stimulându-se creșterea performanțelor producătorilor agricoli și a competitivității produselor agroalimentare românești pe piața internă și internațională. Această creștere poate fi influențată și de exploatarea construcțiilor destinate producerii de legume și a celor destinate cazării animalelor la standardele țărilor dezvoltate.

În alte țări, evoluția construcțiilor agricole productive în ultimele decenii a cunoscut un ritm impresionant, odată cu dezvoltarea industriei materialelor de construcții, a creșterii potențialului biologic al materialului săditor concretizat într-o diversitate de soiuri și hibrizi performanți și a necesității de asigurare a unei eficiențe economico-financiare sigure și de durată, în sensul recuperării investiției și a continuității procesului productiv în sere. România, era considerată una dintre țările cu agricultură dezvoltată, dar după anul 1989 s-au produs schimbări majore și în această direcție.

În județul Iași, evoluția construcțiilor spațiilor protejate a cunoscut un declin în perioada de după 1989. Dacă la începutul investigațiilor aferente prezentului demers științific (1997), serele protejau 44 ha, la sfârșitul anului 2006 se înregistrau doar 2 ha de sere. Analog, o descreștere asemănătoare s-a înregistrat în privința numărului de animale și păsări, ceea ce a dus implicit la diminuarea numărului de construcții destinate cazării animalelor. După 1989, aceste construcții s-au degradat, puține fiind cele care au rămas funcționale. În județul Iași, sectorul agricol individual deține 94,74 % din numărul total de porci, 97,14 % din numărul de bovine și 98,25 % din numărul total de ovine. Din statisticile locale s-a constatat că între anii 1989 ÷ 2005, s-a produs diminuarea efectivelor de bovine cu 52,18 %.

Prezenta lucrare are ca scop analiza situației construcțiilor agricole productive - sere și adăposturi pentru animale - de pe teritoriul județului Iași, din punct de vedere al eficienței lor economice. Lucrarea analizează din punctul de vedere al construcțiilor, în mod mai detaliat, nouă unități, dintre care cinci unități cu profil horticol (Complexul de

sere Dancu, Ferma Vlădiceni, S.C. Agroind S.A. Ciurea, Stațiunea Didactică „Vasile Adamachi” Iași și S.C. Legume S.A. Pașcani) și patru unități cu profil zootehnic (S.C. Agroservice S.A. Păcurari, S.C.D.A. Podu Iloaiei, S.C.P.C.B. Dancu, S.C. Agrocomplex S.A. Lunca Pașcani).

Complexul de sere Dancu și filiala acestuia, **ferma Vlădiceni** au cunoscut evoluții nefavorabile asemănătoare în perioada de cercetare, 1997 ÷ 2001. Un factor important care a dus la falimentarea celor două unități în anul 2001 l-a constituit practicarea unui preț de valorificare inferior costului de producție la produsele rezultate din activitatea desfășurată în sere, ceea ce a dus la înregistrarea de pierderi, acumulându-se datoriile. În ceea ce privește eficiența economică a construcțiilor productive din aceste unități s-au constatat următoarele:

- indicatorii *structura valorii construcțiilor productive* și *indicele de asigurare a construcțiilor productive* pentru perioada 1997-2001, au avut valori ușor oscilante;
- *investiția specifică* a înregistrat o evoluție descendentă pentru Complexul de sere Dancu și una pozitivă la ferma Vlădiceni;
- *indicele de mecanizare a principalelor operații* și *indicele de ocupare a capacităților de producție* au păstrat aceeași valoare constantă pe întreaga perioadă de studiu;
- la ferma Vlădiceni s-a constatat o evoluție oscilantă a indicatorului *timpul de recuperare a valorii construcțiilor productive* (datorită variației valorii pierderilor acumulate); la Complexul de sere Dancu acest indicator a înregistrat valori negative, crescânde;
- *coeficientul de eficiență economică a construcțiilor productive* a avut evoluție ascendentă la ambele unități, în anul 2001 valorile fiind de aproape 3 ori mai mari decât în 1997;
- pentru ambele unități, indicatorul *indicele de eficiență a construcțiilor productive* a avut o evoluție descendentă, fiind de aproximativ 16 ori mai scăzut în 2001 față de 1997.

S.C. Agroind S.A. Ciurea - o altă unitate horticolă studiată - și-a încetat activitatea tot în anul 2001, datorită revendicării terenurilor pe care erau construite serele, de către diferite persoane. Din punct de vedere constructiv, serele din această unitate erau funcționale, practicarea prețului de valorificare peste costul de producție și un bun management al unității a dus la obținerea de profit în perioada desfășurării investigațiilor.

Indicatorii *indicele de mecanizare a principalelor operații* și *indicele de ocupare a capacităților de producție* au avut valori constante în perioada 1997 - 2001, datorită efectuării mecanizate a lucrărilor în sere și cultivării unei suprafețe constante.

Indicatorii *structura valorii construcțiilor productive* și *investiția specifică* au avut evoluții descrescătoare datorită variației producției rezultate din activitatea din sere dar și a reactualizării valorilor mijloacelor fixe ale unității.

Timpul de recuperare a valorii construcțiilor productive și *durata de rambursare a construcțiilor productive* au păstrat aproximativ aceleași valori de-a lungul perioadei analizate.

La **Stațiunea Didactică „Vasile Adamachi”** s-au produs evoluții oscilante ale situației financiare din perioada 1997 ÷ 2006. Cauzele au fost practicarea prețurilor de valorificare sub valorile celor de producție la începutul perioadei de cercetare, valorificarea în unii ani sub potențialul maxim a suprafeței disponibile datorită lucrărilor de refacere a instalațiilor subterane de dezinfecție, funcționării defectuoase a elementelor de închidere a serei. Este de remarcă faptul că ponderea activității desfășurate în seră a constituit-o producția floricolă.

Referitor la indicatorii eficienței economice s-au constatat:

- menținerea constantă a *structurii valorii construcțiilor productive*, lucru firesc pentru o unitate bugetară care nu operează cu amortismente și a *indicelui de mecanizare a principalelor operații* (s-au practicat aceleași număr de operații mecanizate în seră);
- evoluția descendentă a *investiției specifice*, concordant evoluției valorii producției;
- menținerea neschimbată a valorilor *indicelui de ocupare a capacității de producție*, cu excepția anului 2005 când cultivarea doar a jumătate din suprafața serei a determinat reducerea acestuia cu aproximativ 50 %;
- valori oscilante ale indicatorului *timpul de recuperare a valorii construcțiilor productive* până în anul 2001 și majorări succesive ulterior, datorate creșterii profitului;
- creștere de 3,6 ori la finele perioadei a *coeficientului de eficiență economică a construcțiilor productive*, urmare a creșterii producției;
- variații nesemnificative ale indicatorului *durata de rambursare a construcțiilor productive*.

S.C. Legume S.A. Pașcani a cultivat o gamă foarte variată de produse horticoale valorificate la un preț superior celui de cost. Managementul și marketingul de calitate practicat în unitate a determinat rezultate economice favorabile în intervalul 1997 - 2005. Indicatorul *structura valorii construcțiilor productive* a avut valoarea maximă în anul 1997. Ulterior s-a diminuat, menținându-se la o valoare cvasiconstantă, urmare a reactualizării valorii construcțiilor productive. Variația valorii producției și a profitului au imprimat evoluții descendente *investiției specifice* și *timpului de recuperare a valorii construcțiilor productive*. O valoare constantă a păstrat *indicele de ocupare a capacităților de producție* datorită menținerii constante a suprafeței cultivate. *Indicele de*

mecanizare a principalelor operații s-a majorat din anul 1999 odată cu extinderea mecanizării procesului de producție. *Timpul de recuperare a valorii construcțiilor productive* s-a diminuat, în 2001 reprezentând jumătate din valoarea înregistrată în 1997. *Coeficientul de eficiență economică a construcțiilor productive și indicele de eficiență a construcțiilor productive* au avut evoluții ascendente în perioada de referință, dictate de valorile producției totale și respectiv, de profitul înregistrat. Corespunzător veniturilor obținute și valorii construcțiilor productive în cei 9 ani de efectuare a observațiilor, *durata de rambursare a construcțiilor productive* s-a redus continuu, la o valoare de circa 12 ori mai mică în anul 2005.

Studiul eficienței construcțiilor productive din unitățile horticole analizate a permis identificarea soluțiilor de îmbunătățire a rezultatelor economice în exploatațiile de profil. Din punct de vedere constructiv se evidențiază necesitatea asigurării independenței termice pentru gestionarea optimă a temperaturii în interiorul structurilor în condiții avantajoase financiar și valorificarea superioară a spațiilor disponibile prin realizarea de solarii cu materiale de construcții și tehnologiile avansate.

Pentru asigurarea în optim a necesarului de construcții productive a fost studiată influența numărului de module în raport cu dimensiunile acestora. Spre exemplu, varianta cu module de 6,60 x 60,00 m s-a dovedit superioară sub aspectul necesarului de materiale de construcții comparativ cu serele având dimensiuni în plan de 6,00 x 66,00 m. Superioritatea variantei serelor cu lungime mică și deschidere mare, se evidențiază și sub aspect financiar, costurile aferente realizării fundațiilor stâlpilor de rezistență, a șanțurilor pentru stâlpii intermediari și a suprafețelor transparente care închid construcția în sine fiind mai mici, lucrările de instalații - aceleași pentru suprafața construită constantă de 5148 m² - neinfluențând diferențierea costului modulelor.

La **S.C. Agroservice S.A. Păcurari** de-a lungul perioadei analizate, 1997 ÷ 2001 numărul de animale cazate în adăposturi a scăzut, cheltuielile au depășit valoric veniturile, pierderile înregistrate soldându-se cu falimentarea societății. Analiza eficienței economice reliefează următoarele aspecte:

- indicatorii *valoarea structurii construcțiilor productive și investiția specifică* au evoluat ascendent, dublându-și valoarea la finele perioadei în care s-au efectuat observațiile;
- *indicele de mecanizare a principalelor operații* s-a diminuat, stabilizându-se la valoarea minimă în intervalul 1998 - 2001;
- *indicele de ocupare a capacităților de producție* a scăzut de aproape 3 ori ultimii 5 ani de existență, exprimând faptul că locurile de cazare nu au fost ocupate la capacitatea prevăzută prin proiect;

- *timpul de recuperare a valorii construcțiilor productive și indicele de eficiență a construcțiilor productive* au înregistrat fluctuațiile cele mai mari pentru perioada cercetată datorită pierderilor foarte mari înregistrate de unitate.

S.C.D.A. Podu Iloaiei este unitatea luată în studiu în perioada 1997 ÷ 2004, interval de timp în care numărul de animale cazate în adăposturile unității s-a redus continuu. Caracteristica acestor ani a constituit-o înregistrarea de pierderi, determinate de nivelul aproape dublu al cheltuielilor în raport cu veniturile. Creșterea vacilor pentru lapte s-a dovedit o activitate nu tocmai rentabilă în cadrul unității, în februarie 2005 fiind vândute ultimele capete de vaci pentru lapte întreținute în adăposturi. Indicatorii eficienței economice reflectă această stare de fapt. *Structura construcțiilor productive* a păstrat aceeași valoare. *Investiția specifică și indicele de asigurare a construcțiilor productive* s-au majorat pe seama reactualizării valorilor construcțiilor productive și a celorlalte mijloace fixe în raport cu indicele de inflație. *Indicele de ocupare a capacităților de producție* s-a diminuat odată cu scăderea efectivelor de animale. *Timpul de recuperare a valorii construcțiilor productive și indicele de eficiență a construcțiilor productive* au înregistrat valori care permit aprecierea că adăposturile nu se mai justifică în raport cu destinația proiectată.

S.C.P.C.B. Dancu este o unitate cu o activitate îndelungată în creșterea vacilor pentru lapte. Deși numărul de animale cazate în adăposturile unității a scăzut simțitor în perioada 1997 ÷ 2005, unitatea a avut o evoluție oscilantă. Sunt de remarcat veniturile înregistrate, care au permis obținerea de profit. Această unitate este singura, din cele luate în studiu, la care *structura construcțiilor productive* a înregistrat valori de peste 100 %, ca urmare a reactualizării valorii mijloacelor fixe din unitate. Creșteri s-au înregistrat și la indicatorii: *investiția specifică și indicele de asigurare a construcțiilor productive*. Valorile *densității animalelor și ale indicelui de ocupare a capacităților de producție* au fluctuat datorită variației numărului de animale din unitate. De asemenea, *timpul de recuperare a valorii construcțiilor productive și indicele de eficiență* a acestora au variat concordant cu valorile mijloacelor fixe din unitate.

S.C. Agrocomplex S.A. Lunca Pașcani este unitatea la care s-au înregistrat efectele economice cele mai bune. În perioada 1997 ÷ 2005 raportul dintre cheltuieli și venituri a fost favorabil obținerii de profit. În ceea ce privește numărul de animale cazate în adăposturi, se poate remarca aceeași scădere, similară celorlalte unități de profil analizate. Din rezultatele analizei eficienței economice efectuate s-a constatat că structura construcțiilor productive a înregistrat aceeași valoare maximă pentru perioada cercetată. O situație similară s-a înregistrat pentru *indicele de asigurare a construcțiilor productive și indicele de mecanizare*. *Investiția specifică* a avut o evoluție ascendentă datorită

reactualizării în raport cu indicele de inflație a valorii construcțiilor productive și a mijloacelor fixe din unitate. *Indicele de ocupare a capacității de producție* a înregistrat valori care au indicat suprapopulări (1997 ÷ 2001), urmate apoi de ușoare descreșteri. De asemenea, *indicele de eficiență economică a construcțiilor* a înregistrat oscilații, ajungând în 2005, la valori aproape nule.

Analiza rezultatelor economice a unităților zootehnice, a permis identificarea soluțiilor de eficientizare a activității de creștere a animalelor, între care mai importante sunt: efectuarea reparațiilor la adăposturile pentru animale adoptând tehnologiile de lucru și materiale de construcții performante, conforme cu noile reglementări ale Uniunii Europene; aplicarea tehnologiilor de creștere de ultimă oră recomandate de cercetarea științifică în adăposturile de animale, cu influență asupra dimensiunilor adăposturilor; pentru adăposturile nepopulate este rațională schimbarea destinației acestora.

În ceea ce privește optimizarea necesarului de adăposturi în fermele zootehnice, se propun trei variante cu capacități diferite (15, 25 și respectiv, 50 capete). Modul de furajare (tractor cu remorca), cazarea animalelor (cap la cap) și modalitatea de evacuare a dejecțiilor (hidraulică) determină pentru adăposturi, indiferent de capacitatea acestora, lățimea de 10,50 m.

În consecință, adoptând lungimi diferite pentru spațiile de cazare rezultă suprafețe ale adăposturilor de 330 m² pentru modulul de 15 capete, 440 m² pentru modulul de 25 capete și respectiv, 550 m² pentru modulul de 50 capete.

În analiza variantei cele mai economice s-au avut în vedere atât lucrările de construcții cât și cele de instalații necesare. Lucrările de instalații nu includ racordurile la utilități întrucât pe teritoriul unei unități agricole există și construcții care nu fac obiectul prezentului studiu, dar care necesită cu siguranță astfel de racorduri.

Analiza detaliată a costurilor aferente construirii unor asemenea adăposturi se constată că investiția specifică are valori comparabile, de 210 €/m² pentru adăpostul de 15 capete, 206,8 €/m² și 205,88 €/m² pentru adăposturile de 25 și 50 capete.

Repartizarea investiției pe cap de vacă furajată - 5536,68 € în cazul adăpostului cu 15 locuri, 4331,47 € pentru varianta cu 25 de capete și de 2695,08 € la adăpostul cu 50 de locuri de cazare - evidențiază însă superioritatea ultimei variante.